# Suriye: ABD’nin kırmızı çizgisi aşıldı mı?

ABD Başkanı Obama, Suriye’de ‘kimyasal silah kullanıldığına’ dair deliller olduğunu söyledi. Daha önce bunun ‘kırmızı çizgileri’ olduğunu belirten Obama’nın nasıl bir politika izleyeceği merak konusu. İlhan Tanır Washington’daki uzmanlara bu soruyu sordu.

Suriye’de ‘kimyasal silah kullanıldığı’ iddialarından sonra ABD’nin nasıl bir yol izleyeceği merak ediliyor.

Son haftalarda ABD’nin yakın müttefikleri tarafından dile getirilen ‘Suriye’de kimyasal silah kullanıldığına’ dair iddialardan sonra, Beyaz Saray yönetimi de geçtiğimiz hafta önce, bazı Kongre üyelerine gönderdiği mektupla, sonra da bizzat Savunma Bakanı Chuck Hagel tarafından bu iddiaları doğrulamıştı.

Geçen yaz “Kimyasal silahların kullanımı kırmızı çizgimizdir” açıklaması yapan ABD Başkanı Barack Obama’nın, Suriye’ye yönelik ne tür bir politika geliştireceği üzerine tartışmalar yoğunlaştı.

Obama’nın düzenlediği basın toplantısında, beklenildiği gibi ilk sorular Suriye’deki gelişmelerle ilgili geldi ve ABD Başkanı’na bir kez daha ‘kırmızı çizginin geçilip geçilmediği’ soruldu.

Obama ilk kez, Suriye’de kimyasal silah kullanıldığına dair delile sahip olduklarını ifade etmesine rağmen, bu kullanımın kim tarafından yapıldığını ve delillerin tam olarak ellerine hangi zincirden geçerek geldiğini belirlemeye çalıştıklarını kaydetti ve şu yorumu yaptı:

“Bütün gerçeklere sahip olmamız gerekir. Eğer somut deliller olmadan acele ederek karar verirsek, uluslararası toplumu [Suriye hakkında] yapılması gerekenler konusunda harekete geçiremeyecek bir duruma düşeriz.”

**‘Ölümcül’ silah yardımı yapılacak mı?**

Bu basın toplantısından birkaç saat sonra ise hem Washington Post gazetesi hem de CNN’de çıkan bazı haberler ABD yönetiminin önümüzdeki haftalarda Suriyeli muhaliflere ilk kez, doğrudan ‘ölümcül’ silahlar yardımı yapmaya hazırlandıklarını haber verdi.

Bu haberlerde ayrıca savaş uçakları ve cruise füzeleri ile ‘Suriye’nin kimyasal silah tesisleri ve askeri merkezlerinin bombalanması ihtimallerinin de üzerinde çalışıldığı’ Obama yönetimi yetkililerine dayandırılarak bildirildi.

Bu açıdan önümüzdeki günlerde ABD Dışişleri Bakanı John Kerry’nin temaslarda bulunmak için Moskova’ya gidecek olması, Başkan Obama ile Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’in de Haziran ayı başında bir araya gelecek olması, Washington’daki Suriye uzmanları açısından önemli görülüyor.

Suriyeli muhaliflerin uzun süredir Batı’dan Suriye hükümetinin hava kuvvetlerini etkisizleştirmek üzere MANPAD olarak bilinen ‘ısı güdümlü taşınabilir uçaksavar füzeleri’ ve diğer zırhlı araçlara karşı etkili roket güdümlü bombalar (RPG’ler) istedikleri biliniyor.

Amerikan basınına konuşan kaynaklar, “uçuşa yasak bölge” de dahil olmak üzere, Beyaz Saray’ın bütün seçenekleri değerlendiğini belirtiyor.

Türkiye’nin Suriye ile sınır komşularından olan Hatay’a geçtiğimiz hafta giderek buradaki Suriyeli muhaliflerle görüşen ve Batı medyasında Suriye analizleri ile isminden sıkça söz ettiren Michael Weiss’a göre Obama yönetimi, Suriye krizinin başından beri “Yarım önlemler ile Esad hükümetine karşı çözüm bulmaya çalıştı, ama geldiğimiz noktada bunların yetersizliğini anladı. Şimdi ise kırmızı çizgi olarak anılan kimyasal silahların kullanıldığını kabul etmek zorunda kalmasına rağmen halen kararsız. Basına yansıyan muhaliflere silah yardımı gerçekleşse bile bu, Suriye güçlerinin kimyasal silahları kullanmasını engelleyecek bir çözüm olmayacak.”

Washington'da ismini vermek istemeyen ve ABD Kongresi'nde geçtiğimiz haftalarda yapılan istihbarat brifinglerinden haberi olan bir kaynağın BBC Türkçe'ye verdiği bilgilere göre, bu brifinglerde, "Kongre üyelerine, Halep'in Şeyh Maksud mahallesinde kullanıldığı ileri süren kimyasal silahların Suriye Hava Kuvvetleri tarafından bırakıldığı" bilgisi verildi.

Bu bağlamda, Washington'ın "silah yardımı yapması değil, kimyasal silah kullanımının etkili bir şekilde durdurulması için uçuşa yasak bölge" kurması görüşü dile getiriliyor.

Weiss'e göre, Suriyeli muhaliflere 'daha ciddi bir yardım yapılacağının' işaretini veren haberler, önümüzdeki haftalarda Amerikan yetkililerinin Rus muhatapları ile yapacakları görüşmeler öncesi "caydırıcı etki yapma" amaçlı olabilir.

**'ABD'nin güvenilirliği sınanıyor'**

Bu yapılacak görüşmelerde ABD'li yetkililer, BM Sözleşmesinin 7'nci maddesine atıfta bulunup, Ruslardan bir BM Güvenlik Konseyi tasarısı için destek isteyebilir ve Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ı Uluslararası Ceza Mahkemesine (ICC) göndermeye çalışabilir.

Weiss, Moskova'nın bu konuda bir işbirliğine gideceğine pek ihtimal vermiyor.

Ne var ki bu görüşmeler kimyasal silah iddiaları ışığında ABD yönetiminin Moskova'yı ikna etmek üzere son bir denemesi olarak da görülebilir.

Obama, basın toplantısı yaptığı aynı gün Rusya Devlet Başkanı Putin ile de bir telefon görüşmesi yaptı.

Uzun zamandır ABD'nin, uçuşa yasak bölge de dâhil olmak üzere Suriyeli muhaliflere daha çok yardım etmesi gerektiğini ileri süren Cumhuriyetçi Senatör John McCain ise, Twitter hesabı üzerinden Obama'nın basın toplantısını şu sözlerle değerlendirdi:

“Başkan [Obama] Suriye hakkında yeni hiçbir şey söylemezken, [Suriye’de] katliamlar devam ediyor.”

BBC Türkçe’ye konuşan Washington Savaş Çalışmaları Enstitüsü (Institute for the Study of War) akademi üyesi Joseph Holliday, ‘Obama yönetimi için ilk adımın Suriye’de kimyasal silahların kullanıldığına dair kesin delillerin açıklığa kavuşturulması’ olduğunu hatırlattı ve şu yorumu yaptı:

“ABD’nin güvenilirliği şu an sınanıyor. ABD, iki yıldır Suriye krizini takip ettiğine göre seçeneklerini de ona göre hazırladığına inanıyorum.”

Holliday ‘artık ABD yönetiminin muhaliflere yardımının gizli değil açıkça yapılması ve bu şekilde Şam’a ‘kimyasal silah kullanımının pahalıya mal olacağı’ mesajının verilmesi gerektiğini’ ifade etti.

**ABD ordusu ‘temkinli’**

Başkan Obama’nın basın toplantısıyla aynı gün açıklama yapan ABD Genelkurmay Başkanı Orgeneral Martin Dempsey ise, ABD askeri müdahalesinin ‘Suriye’de şiddeti durdurarak, siyasi bir çözüme kapı açacağından’ şüphe duyduğunu belirtip müdahaleye ’ihtiyatlı’’ yaklaştığını söyledi.

Dempsey ayrıca, Amerikan askerinin Suriye’ye gönderilmesi ile ilgili herhangi bir plan hazırlama emrinin gelmediğini dile getirdi.

“Uçuşa yasak bölge” oluşturulması ile ilgili olarak da açıklama yapan Dempsey, 2011’de NATO hava operasyonu yapılan Libya’ya kıyasla Suriye’nin “beş kat daha yoğun savunma kapasitesine” sahip olduğunu ve bu tür bir savunmayı çökertmek için cruise füzelerinin desteği ile, yerden yere ve Doğu Akdeniz’deki NATO gemilerinden olmak üzere, denizden yere yoğun bir saldırı planlanın yapılması gerektiğini kaydetti.

İlhan Tanır, BBC